Råstofplan 2008
for

Region Midtjylland

Redegørelse vedrørende miljøpåvirkninger af planforslaget

Råstofgraveområde Jeksen

15. juli 2010

Regionshuset
Viborg
Jord og Råstoffer

Miljøvurdering

Forslag til Råstofgraveområde Jeksen er vurderet i en miljørapport, som er udarbejdet i henhold til "Lov om Miljøvurdering af planer og programmer", lov nr. 316/2004. Loven har til formål at fremme en bæredygtig udvikling ved at sikre, at der foretages en miljøvurdering af de planer og programmer, hvis gennemførelse kan få væsentlig indvirkning på miljøet. Miljøvurderingen tager afsæt i, at der under udarbejdelsen af forslaget til Råstofgraveområde Jeksen er foretaget miljømæssige overvejelser af planforslagets indhold. Udgangspunktet har været at arbejde med råstofindvinding ud fra det grundlæggende princip, at råstofindvinding dels skal foregå hvor råstofferne findes, dels hvor der ikke er væsentlige konflikter i forhold til andre arealinteresser.

Inden den endelige fastlæggelse af Miljørapportens indhold og detaljeringsniveau blev scopingen udsendt sammen med parts- og nabohøringen i perioden marts – maj 2010. Der er modtaget svar fra Skanderborg kommune samt fem høringssvar fra naboer - Jf. Hvidbog vedr. Råstofgraveområde Jeksen. Af hvidbogens resumé fremgår også hvorledes de indkomne bemærkninger er taget i betragtning, ligesom der er forslag til afbødende foranstaltninger.

Derudover henvises til kapitel 11 i "Råstofplan 2008 for Region Midtjylland", hvor der er beskrevet en generel og godkendt miljøvurdering af den samlede råstofplan.

Metodebeskrivelse
Miljøvurderingen tager afsæt i Lov om miljøvurdering af planer og programmer (miljøvurderingsloven), som fastsætter kravene til miljøvurderingens proces og indhold. Miljøvurderingen er afgrænset til væsentlige planmæssige ændringer i planforslaget gennem en intern proces og en høring af berørte parter.

Grundlaget for vurderingen har været et scopingsskema, der indeholder alle lovens miljøparametre. Scopingskemaet er anvendt til at foretage selve afgrænsningen af de planændringer der kan have væsentlig indvirkning på miljøet og de miljøparametre der potentielt vil blive påvirket positivt og negativt.
Scopingsskemaet blev udsendt sammen med høringsbrevet i marts 2010.
Hvis en påvirkning er vurderet som værende væsentlig og negativ, er det vurderet, om de negative konsekvenser kan afbødes. For de væsentlige negative konsekvenser er der givet forslag til afbødende foranstaltninger i Jord og Råstoffers kommentarer til de indkomne bemærkninger – Jf. Hvidbog vedr. Råstofgraveområde Jeksen.
For de væsentlige negative påvirkninger skal der foretages en overvågning af miljøpåvirkningen.
Overvågningen bygger i vidt omfang på eksisterende overvågningsprogrammer og metoder.

Konklusion på indledende screening af området
Screeningen har vist, at det er et gennemgående træk, at planen påvirker nogle miljøfaktorer negativt. Der er primært tale risiko for grundvands forurening samt især støv-, støj- og udstødningsgener i forbindelse med dels selve indvindingen og dels transportstøjgener i form af til- og frakørsel med lastbiler.

Grundvand og vandindvinding
Grund- og drikkevandsinteresser præges af, at arealet ligger i et såkaldt **O**mråde med **S**ærlige **D**rikkevandsinteresser (OSD).
OSD er udpegede områder, hvor de vigtigste grundvandsmagasiner findes. Det er arealer med rent grundvand, som er tilstrækkelige til at sikre befolkningens forsyning med drikkevand i fremtiden.
Grundvandsspejlet ligger ca. 45 meter under terrænoverfladen – i ca. kote 55 meter over havet.
OSD og grusgrave behøver ikke at udelukke hinanden – der er mange eksempler på råstofgrave i OSD i regionen. Men Skanderborg Kommune vil ved en evt. råstofindvindingstilladelse være opmærksom på interessekonflikten og stille de nødvendige vilkår.

Menneskers sundhed
Mange miljøforhold har betydning for menneskers sundhed, f.eks. vand, støj, forurening og rekreation.
En væsentlig sundhedsparameter ved råstofindvinding er trafikstøj og det at være udsat for forurening eller støj. Også drikkevandskvalitet, som er beskrevet ovenfor, er en vigtig parameter for sundheden.

Landskab
Det foreslåede råstofgraveområde omfatter eksisterende landbrugsarealer, der udgør en forholdsvis jævn moræneflade. Nord for arealet grænser området op til en tidligere – nu efterbehandlet – grusgrav.

Klima
Da de faktiske klimaændringer og betydningen heraf for Region Midtjylland er svære at forudsige, herunder om det aktuelle råstofgraveområde vil medføre en stigning i trafik og dermed vil medføre en øget CO_2 udledning. Som udgangspunkt lægges dog til grund, at idet råstofferne agtes anvendt i Århus-området, vil Jeksen være tættere på Århus end eksisterende grusgrave i Horsens og Silkeborg Kommuner, og dermed vil – alt andet lige - CO_2 udledning blive mindre.

Kulturarv
Alle eksisterende råstofgraveområder i Skanderborg kommune vurderes af Skanderborg Museum at være interessante i arkæologisk øjemed.
Råstofgraveområdet Jeksen er særligt interessant, og har høj en arkæologisk prioritet, idet der både på arealet og udenfor er registreret mange gravhøje fra jernalder. Høje fra jernalder er generelt meget sjældne, men til gengæld som regel med et rigt gravudstyr. Der kan endvidere være både samtidige bebyggelser og gravpladser i området.
Skanderborg Museum skal høres i forbindelse med råstofansøgning for området, og anbefaler både her og generelt, at der laves en arkæologisk forundersøgelse ved alle nye råstofgrave.

Andre alternativer
Der er ikke udarbejdet et alternativ til planforslaget, men undervejs i planprocessen er der foretaget overvejelser med betydning for det foreliggende planforslag – bl.a. at et alternativt indvindingsområde for Jeksen vil beboere og landskabet blive udsat for en tilsvarende miljøbelastning – blot i en anden del af regionen.

Ikke-teknisk resumé

Dette ikke-tekniske resumé opsummerer miljøvurderingen af Råstofgraveområde Jeksen. Miljørapporten er udarbejdet i henhold til Lov om Miljøvurdering af planer og programmer. Loven har til formål at fremme en bæredygtig udvikling ved at sikre, at der foretages en miljøvurdering af de planer og programmer, hvis gennemførelse kan få væsentlig indvirkning på miljøet.

I området nord for Jeksen er der fundet råstoffer i de øverste jordlag i form af sand og grus. Området er udpeget som forslag til råstofgraveområde.

Indenfor graveområdet kan Skanderborg Kommune meddele tilladelse til råstofindvinding på en række nærmere bestemte vilkår, efter ansøgning fra en råstofentreprenør og/eller lodsejer. Råstofgraveområdet ved Jeksen har til formål at tilgodese behovet for materialer til byggeri- og anlægsformål i regionen og især indenfor en afstand af ca. 50 km.

Hvis råstofgraveområdet ved Jeksen ikke udnyttes skal der findes et alternativt indvindingsområde i større afstand fra den østjyske motorvej. Det vil sandsynligvis betyde længere transporter med lastbiler med deraf følgende belastning af miljø og klima samt risiko for trafikulykker.

Råstofindvinding har en væsentlig påvirkning af landskabet og indvindingsaktiviteterne medfører belastning af omgivelserne i form af støj, støv og tung trafik. Der er risiko for forurening af grundvand ved olieudslip eller tilkørsel til råstofgraven med forurenende materialer.

En indvindingstilladelse meddeles på en række vilkår der har til formål at beskytte nabobebyggelse mod støj- og støvgener samt beskyttelse af nærliggende naturområder og vandmiljøet.

Skanderborg Kommune skal føre tilsyn med at vilkårene overholdes og gribe ind hvis der sker overstrædelser af vilkår eller hvis der sker forurening af miljøet.

Råstofindvinding er begrænset til en nærmere bestemt periode – typisk 10 år for en indvindingstilladelse – og området bliver efterbehandlet til det oprindelige formål – typisk landbrugsdrift eller naturformål efter en nærmere bestemt plan.

Hvis der skal findes et alternativt indvindingsområde for Jeksen vil beboere og landskabet blive udsat for en tilsvarende miljøbelastning – blot i en anden del af regionen.